

# دردگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ کانون اول ۳۳۸

نومرو : ۴۱

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

آناطول فرانسى

# تائيس

— سولكن —

قىزمى يومورده يورطىلى كىدىكى زمان بو معجزه بلده سته خاق ايله برجوم ايتدىكى اختيارل اديان قديمه دورينه عودت ايله دىكارى ظن ايتدىلر. واسع برساحه داخلىده ، مهرىلك قارمه قارىشيق رنكى البىلر ، عربىلك بوزنوسلى ، نوبىلرلىك بياض بىشاللىرى ، يونانلىك قىمه مانتولرى ، روماللىك اوزون قىوربىل حرمانىلر ، بربرىلك آل چىكلرله شالوارلى ، فاحشه لرك آلتون ايشلملى كومىلكلى برىبه قارىشيق ، يكدىكلرله امتراج ايدىوردى. اشكه بىنمىش اورتولى قاندىلر اوكلرنده صوبا ايله يول آچان خادم آقارلىك آرقه سىندىن كلىورل ، جانبازل ، يره خالى سىرمك سكوتى بر تاماشاكران چىبرى اورته سنده ظرافته ال چابوقلىرى ، وحقه بازلقلر ياپىوردى. بىلان اويتاچىلر ، قوللىرى اوزانه ق ، جانلى كرلىرى جوزيورل . وبوتون بوخاق بارلايور ، پىرلدايور ، نوزنويور ، چىنلايور ، باغىيور ، بوكور يوردى . حيوانلىرى دوكن دوه . چىلك كىفرلى ، جذامه ونظره قارشى نسخه ساتان اصنافلرك فرىادلى ، كىشىلرك يك آنك برسله ايتىلدىن قىرمل او قوشلىرى ، بو بو جىبه ستم طوتولش قاندىلرك مازلاهلر ، قديم حرم شىقلرى سوبله ين دىنچىلرك هو عوملى ، قوبولرك مهلهلر ، مركىلرك آكرتلىرى كىچىلرك كىچ قالمش بولچىلر باغىره لى ، وبوتون بو كىدىكلر قارشى صاغير ايدىچى باغىردىلر نوقنده مهر طره قوشه رق تازه خرما ساتان زىچى ياورولرىك كىككىن آوازملرى يوكلىيوردى . بو مختلف مخلوقات بياض برسا آلتىده وقاندىلرك رايحه مى ، زىچىلرك قوقوسى ، قىزارتارلك دومانلىرى ، صوق قاندىلرك چوبانلردن آلوب عزىك حىزورنده باقدىلر كونلكلرك بخارلىله قارشىلار آغىر برهوا ايجنده بوغوليورلدى .

كىچىه اوانچه مهر طرده آتشلر ، مشعللر ، فنارلر يايور وهر طرف قىزمى خىاتلر وسىياه شىكلرله دوليورلدى . باغدش قورمىش سامىندىن متشكىل بر حلقه نك اورته سنده آيانده دوران قىوزى ايسلى بر قىدىل ايله آيدىلانان براختيار ، قلمى بو بولوب كوكىندىن چىقاردىن صوكره بر آق سىياه آسان وكىندى ده آچاچ شىكلنه كىرن « پىتو » كى حكاىلر آكلىيورلدى . كوكلىسى بر عظمت اوضاعى كوتونچ شىكلره صوهرق تىكرار ايدركن فوق العاده محظوظ اولان سامعلىرىنى آوازملرى رف ايدىيورلدى . مېخانه لده سىدىرلر يامىش سرخوشلر بىرا وشراب

[\*] دوكاه ٢٧ نچى نسخه سىندىر دوام .

ايسته يورلدى . كوزلى بولالى وقانلىرى چىيلاق رفاصلر بولرك اوكلنده دىنى وشهوى صحنلر متشكىل ايله يورلدى . برطاقم كىچىلر ، بر طرده زار آتيور ومورا اويتايورلر وبىض اختىيارلده قارا كلقده آفتلىرى تمقىب ايدىيورلدى . بومتىرك اشكاللر فونقه لاىتفىر ستون بالىكز باشته يوكلىيور ، اىنك بونىوزلى باش ظلمتىن باقىور واوستىنده بافونوس ، بىن الساء والارض ، يقظه حالنده بولونىوردى . برون بره نىك اوستىنده آى ، براله نك چىيلاق اوموزى كى ، چىقيور . تىلردن نورلر ومائىلكلر دوكليور و بافونوس صولرك لهلرلى وكىچىك صفىرلى آراسنده تائيسك آنك بارلدايدىنى كورىيورم صانيور .

كونلر كىيور وعزىزدىركنك اوستىنده دور يوردى . ياغور موسى كىچىه كوك بوزىك صولرى دامك يارقىلردن كىرك وجودينه استىلا ايتدى ؛ طوتولان اعضاسى حركتىن قالىدى . كوشدن يانان ، چىككن قىزاران ده رىسى چانلادى .

قوللىله باقارلنده درىن يارمل حاصل اولدى . فقط تائيس ايجون حس ايتدىكى ارزو اوفى ايجون ايجون يىوب بىيورلدى ، باغىيورلدى :

— كالى دكل ، قادر الهى ، دها اغواآت ! دها ملوت دوشونچىلر ! دها بىمى ارزولر ! يارب ، انسانلرك بوتون شهوتى بكا وبركه هبىسك كىناهى چكىم ! بر بالان موجدىن ايشىدىككم وجه ايله اسبارطه دهكى او دىشى كوپىك ، دىنانك بوتون كىناهلىرى اوستىه آلكش اولسى دوغرى اولماسىيله ينه بوخرانه ايله كىزلى برمىنانى حاوى كى دوغرى باغى بوكون آكلىيورم . زىرا خلاق لوى عزىك زوخه ، بر قوبو اىمشه ستمه ، غائب اولنى ايجون كىير . بوندىن دولاييدركه دوغرىلرك روى بر كىناهكار روحنك هىچ بر زمان احتوا ايتمىش اولدىنى قدر جوق چامورله ملوندر ، ايشته رىم ، بى ، طالك لغى يادىك ايجون سنى تىجىل ايدىيورم .

نقط كونك بىرند مقدس شىرده بو بوك بر قىل وقال اولدى ومعتكفك قولاغنه قدر واردى . غايت بو بوك بر شىخصىت ، يك مشهور بر آدم ، اسكندرىه قبودان درىلى لوسىروس اورملىوس قوطلا كلچك ، كلىور ، يافلاشدى .

حوادث دوغرى ايدى . نىل قانالاريله سىرسفاننى تفتىش ايجون حركت ايدىن اختىيار قوطلا ستون نشىنى وستىلر بولس ( ستون نشىن شىرى ) نامى وىريان بىك بلدىنى كورمك آرزوسى دفااته اظهار ايتىشدى . بر صباغ سىلر بولساىلر نىرك بالىكته قابلى اولدىنى كوردىلر . خفىف فىلوسى طرفىدن تمقىب ايدىلن قوطلا يالدىزى وارغوانى قاشلرله اورتولر بر قىدىرغىك كوكىر نه سنده كوروندى . قرمه آياق باصدى ورفاقتىده يازى نختلرلى طاشيان كالى ايله محاوره سنى سودىكى مكىمى آرىسته اولدىنى حالده ايلرلدى .

آرقه سىندىن غلبه لك معنى كلىور ونىرك كىنارى اعيان وعسكرله دوليورلدى . قوطلا ستوندىن بر قاج

## قارال

بر درمدن قوباردم  
بو اىجهك قامىشى  
وبر بىقاهلر ياردم .

يك صوافونسده طىشى  
سىندى كىزلى براق  
يىكارلرك آقىشى .

دىكله ، نه شاقرايور ، باق !

على مختار

آدم اوزاقده دوردى وخرمانيه سىك اىنكى ايله آلتىك تولىنى سىلرك ستون نشىنى تدقىقه قوبولدى . فطره متجسس فكرلى اولدىنى ايجون اوزون سياحتلىرى ائناسنده جوق شى كورمىشدى . نخطر اىنكى سوبور وقراطجه تارىختىن صوكره ، كوردىكى غرىب شىلره داتر بر كىتاب يازمى نىفور ايدىيورلدى . كوزىك اوكلندهكى منظر مابه يك علاقه دار اوليور كى ايدى .

توله نفس آله :

— ايشته نىف شى ! دىيورلدى . وشاىان دقت تصادف ، بو آدم بىم مسافرم . اومت ، بو بالاس كىن سته بكا نىكه كادى وصوكره بر تىتاروچى قادىنى قالدردى .

وكاتبه دونرك :

— چو جوق ، بونى يازى نختمه قىد ايت ! ستونك اىهادى ده ، باشاك شىكى ده اونقوماىرق . . . وصوكره ، آلتى تىكرار سىلرك :

— شاىان اعتقاد ذوات بكا تامين ايتدىلرك بزم بالاس ، تىبه سته چىقىدىنى بر سته دن برى بو ستوندىن آبرنامىش . آرىسته ، بو قانلدىر ؟ آرىسته جواب وىردى :

— بو بردى ، بر خسته ايجون مكىندر ، بدنا وفكر آ سالم بر آدم ايجون امكانىز اولوردى . لوسىروس ، بىلزمىسك بىضا روى وجىمانى خسته لقلر بولرله معلول اولانلره صاغلام انسانلرده اولايان قدر تلو وىر ؟ ودوغرىسى ، اى وياخود فنا صحتده بو قدر دىا . . . يانكز اعضاك مختلف حالاتى واردى . خسته لقل دىلن شىلرلى تىبع ايدى ايدى نهايت بولرلى حىاتك ضرورى شىكلرى اولدىق تلى ايتدم . بولرك ازاله سته چاليشىقدن فضله تدقىقتن ذوق آلييورم . اوبه خسته لقلر واردركه حىان اولاقىزىن سىرى مكىن دكادر وظاهرى بر عدم انسجام آلتىده ده رىن كىشكر صافلار . دىر كوندى بر كىن صىتمه ، شىبه سىز ، كوزل شىدر ! اوبه زمانلر اولوركه وجودك بعض امراضى ملكات عقلىك آنى بر احتىدادىنى انتاج ايدر . قره نونى طانىرسك . چو جوقك كىكه ، وبدلايدى . فقط بر مىر دىودىن دوشهرك باشى يادىلدىن صوكره بىلدىكك ماهر آووقات اولدى . بو بالاس كىزلى بر

تاریخ

سجانه قاضیسی اوغلی شیخ بدرالدین

فرانچ باغفر

ماید

عضوی خسته اولماید . اساسا طرز حیاتی ده کورو-  
ندی قدر غریب دکل . لوسیوس ، دکل بر ، یکریمی  
اوتوز ، قرق سنه حرکت ایتیه بیان هند قیترلی  
دوشون .

قولا :

— ژوپتر حقیچون ! دییه باغیدی . ایشته  
بو یوک رضالات ! زیرا انسان حرکت ایتک ایچون  
دوغمشدر . و مادامک حکومتک ضررینه اولیور ،  
عطالت غیرقابل عفو و جانیتر . بوقدر مششوم بر  
فعلی هانکی دینه عطف ایتلی ، بیلیم . بعض آسیانی  
مذاهب متعلق اولسی محتلد . سوریه والیسی ایکن ،  
ههرا شهر مدخلنده دیکلی عظیم قضیلر کوردیم .  
بر آدم سنهده ایکی دفعه اونلره جیقوبیدی کون  
قالیر . خلق اماندیرکه بو آدم الهلرله کوروشه رک  
اونلردن کندی سعادتلری استحصا ایدر .

بو عادت بکا عقل و منطقدن عاری کی کوردی .  
مع مافیه بونی تخریب ایچون برشی یامادم . زیرا بن  
او فکردهم که ای بر اداره آدمی عاداتک ازاله سیله  
دکل ، بالعکس تطبیقی تأمین ایله مکفدر . اعتقادلر  
وضع ایله مک حکومت تعاقب ایتز . حکومتک وظیفه سی  
زمانک ، زمینک و عناصرک دهاسیله کولکش اولان  
و این ویا کوتو ، فقط موجودولان اعتقاداته مساعد  
ایمکدر . شاید بونلره قارش مجادلیه قالمیشیرسه  
فکراً اختلالیور ، فلا مستبد کورونور و بحق  
منفور اولور . اساسا عوامک خرافاتی مواجهه سنهده  
آکلایشلی و حول اوله بجه اونلرک فوقه ناصیل  
چیقلی ؟ آریسته ، بن شو رأیدیم که بو کولکه بر  
آرهمی ساکنی بویه هوالرده یالکز قوشلرک حقارته  
معروض قالسون . سوء معامله ایمکله دکل ، فقط  
افکار و اعتقاداته کسب وقوف ایله یه رک اوکا تقوق  
ایده حکیم .

نفس آلدی ، اوکسوردی و آلی کابنک اوموزینه  
فویه رق :

— چو چوق ، دیدی ، فاحشه قالدیروب ستونلر  
اوستنده باشامک ، بعض خرستیان مذاهبجه شایان  
توصیه اولدیغنی قیدایت . شونی ده علاوه ایدم بیلیرسک که  
بو عادات تناسل الهلرینه تبدیلی ایجاب ایدر ... فقط  
بوخصوصده اولا کندیسی استجواب ایتمه لازم  
کلیز .

صوکره باشی قالدیروب کونشدن کور اوله مق  
ایچون آلی کوزلرک اوکته کتیره رک و سسندی  
بوکشته رک :

— هه ؟ پافوس ، و قتیله مسافرم اولدیغنی  
خاطر لایورسک بکا جواب ویر ، اوراده نه یایورسک ؟  
یچون اورا یه جیقک و نیچون اوراده اولور یورسک ؟  
بو ستون سنجه بر رمن تناسیلیدر ؟

پافوس ، قوطانک دینیز اولدیغنی آکلا یه رق  
جواب ویرمک تنزل ایتدی . فقط تلیدی ، فلاوین  
یافلا شوق دیدی که :

— بک مشهور سینور . بو عزیز ذات عالمک  
کنامنی اوستنه آلیز و خسته لری ای ایدر .

اولا قزیل باشلرک شیملرک هلاقی قطعیله دین  
وارسته در ، بونلر اسماعیل طر فدارلرک بقایاسندن  
اواب بالذات اسماعیلرک خصوصی سرپوشلرینه اضافله  
تسییه اولنورلر . ف . غرمارد [ ژورنال  
آسیاتیک ، ۱۰ ، پارس ۱۹۰۴ ، ص ۵۱۱  
و متعاقب ] - une secte religieuse d'Asie Min -  
eure, les kyzylbachs عنوانیله مفصل بر تدقیق  
لتر ایتشدن . اسماعیلرک عرف و عاداتی بونلرده  
اک اوفقی تهرتاته قدر موجوددر . عین شی ،  
« علی - الهی » [۱] ل ایچونده سویله نیلیر .

— اسلام انسیکلوپدیسی ، ج ۱ ، ص ۳۰۷ -  
بو زمره یه کوچک آسیادهده آرتصاد ایدلمکده در ؛  
تشکیل تری شیملرک کنه دهه یاقیندر . « علی - الهی »  
عنوانی بالخاصه بو خصوصی تمامیه اشا ایدور . اوروپاده ،  
بلغارستان و آرتناوودلنده قزیل باشلرک موجودیتی  
حد ذاتده غریب کورونمکده ایسه ده بالاده بیان  
ایدلرکی وجهله ایکنی بازید زمانده شیملرک تکه  
وحید ایلدن دفع و تبعید ایلرکی حادثه سی دولایسیله  
تمامیله آکلاشیلنددر [۲] فی الحقیقه بونلر آرهم سنهده

[۱] مینورسکی : Materianx pour servir  
à l'étude des croyances de la secte pers -  
ane dite les Ahle-Haqqou Ali-fidhi  
برنجی قسم : مدخل ، متلر و ترجمه . موسقوا  
۱۹۱۱ . ( لازاروف شرق لسانلری انستیتوسی تک  
نشر یاندن نومرو : ۳۳ ) .

[۲] آرتناوودلنده شیملر بکتاشیلرک چوق در .  
سامی بک فراشری ( ۱۹۰۴ - ۱۸۵۰ ) تک بو یوک  
برادری نعیم . ح . فراشری ( ۱۹۰۰ - ۱۸۴۸ )  
۱۸۹۸ تاریخنده بکرشده وقته کربلا حقیقه اون

— ژوپتر حقیچون ! ایشیدییورمیسک آریسته  
بو یوک کولکه بر آرهمی ساکنی سنک کی اجرای طبابت  
ایدیور . بو قدر یوکسکله جیقمش بر مسلکدش  
حقیقه نه دیرسک ؟

آریسته باشی سالادی :

— الهل طرفندن کوندلرکی حسیله بوتون  
خسته لقلر الهی اوانی لازم کلدیکی حالده بین العوام  
یالکز کندیسته مرض الهی نامی ویران صرعه کی  
بعض خسته لقلری بدن ای تدای ایتمی ممکندر .  
فقط بوخسته لقل سببی قسماً خیالخانه ددر و بناء علیه  
تقدیر ایدرسک لوسیوس بو نازک دینانک اوستنده  
تونه دیکنی بو الهه قافسیله خسته لقل مخیله سنه اجرا  
ایله دیکنی تأثیری بن اجراخانه دمه اوستلرینه اکیلیدیمک  
هوانلر و شیشه لره یایمام . اوله قوتلر وارددرکه  
لوسیوس ، عقیدن وفندن نهایت درجه ده فضله و نافذدر .

و آرتناووداتی و بوسنده یاشایان زمره و طریقتلر  
داخلنده کوچک آسیادن تبعید ایدلرک قوه جبریه  
ایله بوجوالده رلشدیران شیملرک بقایسی بولندی  
محقق در .

تحت حیلرک کنجه ، بونلرک اسماعیل و علی طرفدارلری  
بقایاسندن اولدیغنی حقیقه سرد ایتدیمک احتمالات  
بارزاً تأیید ایدیور . [۱] یوقسه بونلرک بالخاصه

بیک یتلی معظم بر مرثیه یی ، سویلندیکنه کوره  
بکتاشیلرکی وطنی بر غایه ایله تقدیس ایتک مقصد  
علویسی ایله نشر ایتشدن . مرثیه تک اسمندن مامیتی  
یک اعلا آکلاشیور . ژ . یاقوب بکتاشیه سنهده کی  
معما بونلرک تمامیه مدانه جیقور ( ص ۱۱ ، نومروه ۱ )  
عین مؤلفک « اسکندرک » داستانی ایله عین زمانده  
انتشار ایتش اولان اثرینه آلمانانک هیچ بر طرفنده  
تصادف ایتدم که بک غریبدر . بو کتاب بکتاشی تاریخی  
ایچونده اهمیتی حازر دکله ده آرتناوود یازسی ایچون  
قیمتی وارددر . ( بکزش ۱۸۹۶ ) بلغار قزیل باشلری  
حقیقه کتایزک ذیلنه باقیکنز .

[۱] باقکنز : ح . مورتان « آناطولی و بوکونکی  
تورکیا حقیقه درت مقاله » برلین ، ۱۹۱۷ ، ص  
۱۰۰ ، تحت حیلرک کندیلرکی اهل سنت اوله رق  
کوستریورلر سده بالذات سنی مسلمانلر طرفندن رفض  
ایله اتهام ایدلمکده درلر . باقکنز : پدروته یکسره یه  
استناداً دایه رک Bercebrung des königreichs  
Perisien ( نورنبرگ ، ۱۶۸۱ ، ص ۱۱۵ ) آدل اثرنده  
اهل التوحید حقیقه ویرکی ایضاحات . غولت تهرک  
تقریرلنده ( ص ۲۵۷ ) شو ایضاحات وارددر :  
« برلرینه قارشیک زیاده حرمت و محبتده بونلرلر  
- قادیلری دیگر مسلمانلرکی اورتونورلر - فقط

قولا :

— بونلر هانکی قوتلردر ؟

آریسته جواب ویری :

— جهل و جنت .

— آنده کوردیکم قدر غریب بر شیشی نادراً  
کوردیم . و تمنی ایدرم که ماہر بر تاریخ نویس کونک  
برنده سٹیلبوسک صورت انشائی حکایه ایتسون .  
فقط اندر کوربان منظره لرله جدی و چالیشان بر  
آدمی لازم کلدیکندن فضله توقیف ایتمه ملیدر .  
کیدوب قانالاری تفتیش ایدلم . الهه اصارلادق ،  
دوغریبی تکرار کوروشلم . پانوسا اگر یه اینر  
و اسکندریه یه عودت ایدرسک ، رجا ایدرم ، کلوب  
أومده علم ایتکی اونوته .

ناقلی : نصر می